

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 36.

НА ЧЕТВРНЬУ, У ПОНЕДЕЉНИК 16. СЕПТЕМБРА (30. РУЈНА) 1874.

ГОДИНА II. (IV.)

ГЛАС ЦРНОГОРЦА јавни јавни пут издавао. Стје: за ЦРНУ ГОРОУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. в. 6.; по год. 3; четврт год. в. 1. 50. к. За СРЕДЈУ год. в. 7; по г. в. 3. 50.; четврт в. 1. 50. За све друге земље год. в. 8. по год. в. 4.; четврт год. в. 2. За остале земље се наредио штеди се административни, а додатни уредник на Цетини.

ЗЕМЉОДЈЕЛСКА ШКОЛА.

Народ црногорски, којико ју је земљиште хрешевати, живи досадашњим од земљорадње и сточарства. Не можео љубити једини, или свакојеко су му то први и најважнији извори његова издавања.

У похвалу радиности нашег народа корако истину изрећи, да је вриједан и трудаљубив, више него се хваси, и него се сјеровати могло, особито узме да се у обзор, да је најзад длајест година изаша био далеко од свакојега рада.

Такве су прилике биле. Борба за слободу требала је његову иницију и вије му допуштила, да погоном и мотивом завјеша свијетску оружје. Мјесто да земљу преврће, он је њу напајао дунавском крви, и чуваје (не испољава) стоке бјеше више прилака и этака за судобе и бој с Тураком него рад, који би му доносиле користи.

За последњима длајест годинама са свијет се изјавио његов положај, а с тијесним подложајима и ојакши. Омије узвраћа своје проширене границе и у њима слободу и независност своју. Ратови су престали, а настави дни уређенога унутрашњега државног живота. А та окомкот узврата је народ па рад, а влади његовој најетицајија дужност, да радије у земљи унапређује, јер је то једини пут, који води народу просперитету. Од ступња овога записа напредко корачање Приме Горе, зајечији њој њезина, коју она мора развијати и јачати збрад опште народнога напите задатка, којем оне жељно иде на сусрет.

Што нас и свакојека нашег пријатеља веселити мора, то је, да је црногорски народ у радиностијајко испредома. Томе су нам најбољи докази длаје радосне појаве, имене: сваком години

веки растећи број рада обједавање земље, и своји број стоке и за тијескима бојима хладијално ставије народа, које је са свијетом природна вишњадица права.

У првома годинама на више страних најама отаџбине утичују је излоги стока. На овот по последњему попису иза ове године броја је 20,000 вола 8000, и т. д. више, него онаквих.

Ораће земље, како смо напоменули, тикоје је више, а пошто шуми ивиће нису пречни, зник је да је обједавање земље, која је дотле јадова ствара.

У истој срезијери и миногради су унапређени.

Ко познаје земљиште наше и види на њема узгаји и додаваје и нећу критиком ограђене, обраћене и усјејане, тај тек учиније ојештити велики труд који наш земљорадник улаже. А вредноћа нашеја народа особито се још покажује и у грађевију чутова. Он не само да свесрдно шљедије позиву државне власти у току погледу, него и многи онима вишима путовима његовима су иницијативом, спасови и трошком израђени.

Узимају ли све ово уз достојну оцјену, вијамо се заштити: матрњују ли се толики труд у природној срезијери? Били толики рад већи плод доносили могао? и најдољедку били се што могао учинити, да се доиста то постигне, а у исто време, и да се отворе народу шире поља рада и већи извори користи?

На сва она питања можемо задовољно одговорити, да се то све да учинити, а да плод донести неодgovаран, да је несрважен.

Зашто је тако вије тешко разумети. Наша земљораднице улажу своју силну истину с вољом и без штеде, али и без начини. Раде кадо ни се

санди, или како су у старијих видели, и то са сопствена старјења, теретијем и врло неудесијем. Неујући, ивијесу у положају, да могу разинијати о раштркву својега рада и уложије својега прахода. Што су радија једве године, радије и друге и сваке, исто са истим најама, на другије и више.

Из тога кака се потреба показује? Да, најрому треба ишуке — науке земљодјелство.

Ову потребу наша је влада увидјела, и сада смо у ствару са особитом раднију јавити да још савјет Господар одлучно, да се вклучије промјеном отвора земљодјелска школа. С овим је у свези и друга племенита одлука донесена, да се ове године три младића о драмском трошку пошаљу у кују стражу државе у земљодјелску школу.

Пунше припреме за земљодјелску школу већ су предузете, а вијест јој је одређено у Димитровграду у Брдима које је јесте најјугодније, јер не само да је то, тако рећи, средина наше отаџбине, него су тамо одних и пространа и плодна поља бјелопавлајска, на која ће сјеје из ове благодатне школе прво пасти, и која могу и појају постнати изобилјом интензивног Приме Гора.

Оскудица, коју је наш народ осјећао досад у више годинама, ако је једији пут настала са артиљеријом, два пута нас је снадијала, што земљу неуједосно обраћавати и са заједном нашеј корисно расподељати. Бјелопавлаји данас производе хране преко своје потребе за извоз, а за Бјелопавлаји скоро ни уколико незадостају Вајсевићи, Дробњаци и др. наша крајеви са својим родницима, пространјем пољима. Клиња је бјелопавлајска близу као прикорења. У њима најјестију снокве, а да би и маслињама било врло угодно

НОДИСТАК.

О ВАССИТАЧУ.*

Браћо учитељи!

Ини доста само научити дјете каквом предмету само просто на изуст или просто читати; него треба показати дјетету како се по томе, што је научио вадити, и у будућема буде корисно и по њема и по сваком овога до ког исто дјете дође, и док је малојетно и после када постиче најраски човјек. Треба дјете, у којију је више могуће и научити и васпитати. Но ко је у првоје неизвод, да васпитава и шта значи васпитавати?

У првом почетку васпитавања дјететова, а осебито што се тиче породице стриве, стоје у рукама дјететови родитељи, а осебито у рукама материнима. У другоме васпитавање дјететово, а осебито што се тиче знајственог образовања сточара у рукама народног учитеља.

По будући да је у нашој држави много већи дио народа још неину и необразован, то због тога ни родитељи дјечији ивијесу кади узети на себе ни морално ни знанствено дјечије васпитавање; него треба да се и прва и друга врста васпитавају у руку учитеље. Учитељ прими к себи од родитеља недорасло, иеразвијено, ионичево и необразовано дјете. Родитељи дјете појављују учитељу и сва готово будућа срећа или несрећа дјететова зависи од учитеља.

Довустите ми, браћо, да у њескоме ријечи кажем, шта то значи васпитавати и шта славни научњаци говоре о васпитавању.

Васпитавати значи образовати дјете по његовим разлиčitim дјармама и опредјељенина, те да после од тога дјетета постане образован човјек корисни и себи и земљи ће се родио.

По праву, као што сам то још преје речео, школа била је управо опредјељено место за васпитавање него то по већем дијелу припадају породици, а у породици овчји најјеснији материни. Матери или дјокови ивијесу најдје тај велики терет на себе пријматије због тога што и сама ивијесу влештити; јербо како човјек може дати другоме оно што нема у својој власти. Терет тај дакле сав пада код нас на учитеље.

Очијењивање и признати је велика важност васпитавања и њој ћу изједије искрено изрека славнијих научњача о васпитавању.

Славни францески научњак Адан Сент који је писао политичну економију саједињава васпитавање народа са државном економијом и овако говори: „Добро је васпитавање народа најбоља економија у држави, а најпротив најзлаче је држава највишија трошка“.

Лего вели: „Тек образовањем човјек постаје оно што као човјек треба да буде“.

Жан Пол онвик говори о васпитавању: „Све сличне којијема раде и блистају са државе, бидеју си најприје под вјештом васпитавачевом руком.

Славни ослободитељ америчкога народа свуда и сваком пријатку препоручавао је и говорио: „Учите народ, изображавајте народ“. То је био и његов посљедњи завјештај којег је оставио својој држави. Он исти пише: „Што више добра држава уступа права својим грађанима, то треба да се све већи брине за васпитавање и морално образовање свога народа“.

Биће на вијесту да овде ишведем њеколико пријема какав треба да буде как васпитач, ако ће да његов рад буде успјешан и ишвјесају до ишведем њеколико пријема какав треба да буду почетни васпитавања које учитељ са својим дјечијим предузима.

1) Васпитач треба да је дозирно т. ј. да су чује толико разлијене душевне икоји да може независно сам собом владати без туђе управе. Врло чудај човјек тешко да може подвучно одговорити овом позиву и задовољити оно што се од њега ивијесу. Из њему ће се људи браздати даје недозирно и нејвешт. Но при свему томе плајност учитељева не треба да је у тој смјети, и заиста она неће ишвати ни остати, ако при њему буду врлине које су при правилним педагогијама врло важне, а те су: способност признаји своје изненаде, па се од њих поправити, готовост слушати науке мудрије, буди, и непрестано тежија да допуни своје образование.

2) Васпитач треба да буде досљедан и смјор и да у ишвједу предвиди шта ће радити и говорити и какове пошљедице могу произвести из тога његовог рада и говора. Без тога не ће васпитач често пута порати ивијеси своје наредбе, а то је много и готово са свијетом ослабити њакоју слави. Често ивијеси наредбе значи, да су они издане на бруду руку и без предвиђавања; а када дјеца то опажа на учитеља, онда се „Богом васпитачева важност“. Ако васпитач буде смјор и досљедан у издавању наредби онда ће те наредбе свагда уградити добријим падом и остати у цијелом животу у важности.

3) Васпитач треба да хрши своје дужности

тамо земљиште, вена сумње, судеци и вијек, али и по-
покушају, који је прве двије године учитељ са
6000 дрвета изгубио у Црници, која су данас
јако напредна.

Осни привреднога образовања земље, развијаће ова школа у народу наук о гојењу и негоњу стоке, којом смо бодати, о прању сваких користи од ње, од које давамо ви десету не уживању. Високограде помоћи радњу вишке по природи, ако ушаће ради око њих. Особите ће се имена наше вина, нарочито првиначнога, губи много од свога својства, јер га не учијемо ни радити ни држати. Штобда ова упутнине насе и у томе, и и дајемо имати и више и болега вина, што ће називати вине донојети. У кратко земљоделска школа неутврђе, и усвојишће нас у нашимје доследнијим радотворима и ова ће нас упутити на друге, које смо ви до сад, из неизнане, или најчешће, који су по подацима изнада, често

Ми ћемо пнати прилак, да још потане говоримо о овој нашој земљоделској школи, о са-
може устројству, пронци и духу њезиноме. Одеј-
тек истакно уопште важност њезину с погле-
дом на то ће доидти ставе и разбратак бу-
дучи напета материјалног благостаља, и даљко
изрази радост и ободата циљевима извештите-
ња и очинеката старала нашега спиритуоз-
нога чуварства спаси душу.

шеми је узимајући свеје земље.
— Његова благодатљива влада пуша је дјел, којајте узимашо у славу вјечиту кво вјаживши
ријекта, народнога оца и добротворица, и уставом-
љеном земљедјелственом коју јас љубитејтреб-
ију цјенимо и чујимо, он је најбољи једино
народни благодарјео и опште праштавља.

ЗБОР ЦРНОГОРСКИХ УЧИТЕЛЯ НА
ЦЕТИНЬУ.

У првом броју отога десета јављено је, да је држан учитељски збор, и обећана смо донијети оштешитнији изјеваштвј о цијелом раду његово-
им.

У јефту 1. Септембра по служби божијој у дворини богословског завода отвори збор школских надзорника г. Ковачевић. Учитељи бивају сви присутни, их 56 по броју. Их сви кнез по-
частникоши је својим присуством у пратњи пр-

Надзорник Ковачевић поднадзорници отворење учитељског збора.
Надзорник Ковачевић поднадзорници И. Св. кнеза, захвални на почасти и високој пажњи, коју је својом посветом указало учитељском збору, наглав-
ио је испитивање прославе, билојкоја симболич-
на је за сваког учитеља.

сопствено и савјесно и та не само веће него и најсплатије. У висинату упразо нема снагица. Ово што би се при другој ствари могло сматрати као снагица и то исто може при висинату бити од велике важности. На пр. што се може при приятном разговору чути и одобрите мало слободнича ријеч, то се на пр. при висинату, строго препоручује да се у мајсторијем склону избегава.

4) Власната треба да очински волејему појерену му дјечу, па да тијем заслужи да и оне већ воле и слушају његове наредбе. Извор способности запојанта дјечу находит се у овог осјећању оните човјечанске љубави. „Љубав ствара љубав“ и тешкода се може мрзити на овога који нас воли. Међу власнитачима находит се често пут врло извучени и врло поштовањи људи, па овако истим несрећу да се удеје с дјечем и не ногу да задобије њихову љубав и појерене. А љескавица је онет то из против врло лако. Због тога сваки који хоће да буде власник треба се себе добро да испита има ли омиље способностах које се штуту од онога који обе да буде власник. Овдје треба да напоменем да власник пеће стечији дјететогу љубав ако се ужалиши с њима што то чине животи нејевните власничи. Нажалост власник треба да узрокује озбиљност са дјевојчицама попашавањем, нудро чувајући њих вузорите — важност се којим је скончан највећи појединци утицај на дјечу. Колико ни знајмо из живота власника, толико је и већа његова

горех прајдера дјенци се радије припљубе савиљајући људина, ако садајујема свако треба добро знати да та одбацивост јасноглавчег мештарија пре-
чу и да се не претвори у охолост која ће учинити свакај од њима личну од себе.

старију о побољшању материјалног стања учитељског и преворучног училиштава и даљем општинском стању Ј. С. Из тога ће пропагирана ли-
стица подврзиваног учитеља и пројекат, који су
учиљење у учитељском посебљу. При читању по-
јединијају имена Ј. С. проговорила је свакај-
киј готово учитељи по неколико ријечи, ин-
формирајући се о стању школе, броју ученика и
т. д. и објаснијући свакога на прегнану у разу
представљајући како ће одиграти користне поште-
днице мјесецима. Овојеје трајније ово даје свидет-
зија Ј. С. оставија дворину уз бурно живе-
ње. Надзорник Ковачевић обрати се послједи-
јата учитељица и разложи им програм о раду,
запажеји другујеју се, затим у 9 час прете-
половине и с тимјем звукнуви дзвини подсјека дан.

У понећаљаку у знакома пријеме отвора се друга сједница. На раду је било претсерице свај-јех предмета који се предавају у све четири разреда. Радња о овој ствари трајала је цеоје две дана, у сједницама, прије и послеци доцни. Уз на-бо бурније вијећа дошло се до врло добрих и користних закључака. При том се ми радост при-јестило, да и нови учитељу знађају харкојенито

разложите у водујућем бефедача о поједињивим предметима, одобравајући поједиње предлоге или подбијајући претпоставку. Напомендућу да подсећамо реду у почефсаљи и угорак учитељено су посве измене, и то: прекратило се временог напомално предавања науке вјере, нарочито у I. и IV. разр. а вјесто тога да се у I. виши обрати на научноглавну наставу, а у IV. приказато се у кратко предавање природних наука по књижници Фрачковића. Такођер да се у сва четири разреда предаје рачун по рачуничарима. Које је најважније народни чинилац Ђорђевић, по изјавионијим изворима и са обзиром на нове вјере. Ада је усвојен за IV. разр. „Земљопис отаџбински и општи“ од Вуковића, са изложавањем онога где се оштеширо говори о земљама аустро-угарске конархије у којима наш народ не живи. Граматика као учебник са свијет је искућена из свајаких разреда, а међутим да је учење с предаје уз читање почефсаљи од I. разр. У IV. да се нарочито виши обрати на цисверне састојке и уз то да се у истом разр. предаје и читање са матицином. — Како да сада некако подупре удељене читање за IV. разр., то је збор једногасно решено, да се усвоји Радњева „Земљописска читања“. Гимназија како облагатан предмет усвојена је у сви четири разреда.

Ово су у главноме пројесне и допуне у предавању предмета који је учитељски збор у својној заједници школске године.

У сриједу 4. о. ж. на дневном реду био је претрес: какове књизе да се употребе у школи постепено, и имала се бијење са првом задржати или са свијем избацити из школе. Ово читаве

5) Врло је потребно својство за васпитачи енергија. Никакве сметње не треба да васпитачу буду на путу његовом раду, он треба да ради свој посao са свима слободно и одрешито већини се вишеједи тешкоћа. Енергетичка васпитачева побудниче ученике да вјерuju свему што им он буде говорио. Васпитач не треба да изгуби непрел себе ни у каквом случају своју важност. Ма ће било ма пред ким било треба да васпитач чува свој ауторитет и да се у свакој прилици почиша онако како пристоји његовом значају, т. ј. јако ће скаконе на себе добар пријатељ дјети. Енергија и чување свога ауторитета придобије васпитачу сјај и у сваком мјесту од скаконе поштовања. За то особито на то треба да саки поши.

6) Најпосле да вам напоменем једно пото-
во између свајежих изјављивања је свестрачко по-
тврђено да је посредовао жорданштадијски утемељени на-
тардирају вјерозаповештији начелници. Ако не буде-
мо свестрач жорданштадиј, онда како не другомо
ни говорити о жорданштадију. Говоре и окоје о жор-
данштадију поподнењу јаснотачству које била утврђе-
на вјерозаповештијим начелницима, не треба јасноти-
ти да баш јаснотач жорданштадиј било ка њема јаснотач-
штадиј само то да удаје своје поимашке тзв. ка-
ко се искре користи да се даде кај арестите, инти-
се так притварати пред својим личностима.

К овим побољшаним својствима наставитељи требају да садеши дистанционе педагошких наука да ће овда односно наставитељи да узроче добрији плодови.

такоје сам у ово в скониш ријечи изложиво-
штава треба да буде васпитан, коригиран и прет-

извјешао је прво живу расправу, у којој су највише сви учитељи учествовали. Након што је скоро једногодишње усовоја се, да се пруга са свима изостави, а верујући да се разнијаш подјели им пријатељ узор или спомену, јасан узор, стајајући поред других учитеља сједе, изгњавље из вјеста даје ученици сједе у празан простор школе и стајају у ногама, затвор у отвореној школи, али почињају са ученици или писањем одређенога, а након што да се возове родитељ или стварају се, а нејстима парфорским да они чадају своја са невјерљивим или некористним учениковима.

Исто дади по подне школске издаварнице пра-
воруч учитељима, да бу свари, у хечју ово го-
дане написао по искомано табака народних вје-
сава које се у земљи пјевају, приповедала, по-
словница, пјати, обичаји и свега ѡога што има
значење у овој околини где је коме школа, па
исто на крају школске године или па идућем
скупу да преда сваки издаварништву, које би под-
зориштво пошто би изјело и одебразло ово што
је боље, ново и користно, приредило за школова-
ни посао коме ученошум аруштву. Пошто се и
о овој ствари подуже говорило, и разлигдао-
које користи и одлатј могу провестећи, збор у-
читељима ријешен: да сваки учитаљ напише же-
данско табака народних обичаја, пјесама изре-
ка и т. д.

На овој састанку позове надзорниш да би се приврзали неколико учитела за јавна предавала у петак 6. о. и в да изабре скени поједијну тему којој би волја, а сутра у четвртак да се сједници целе држати, једно за то да се учителе одговоре, а друго, да изјаву пренесе предавачи поднети пријаве за предавање.

У петак у одређеној пријемо скупе се учитељи на зборно место, да чују представе својајет-
скудровима. И у ову сједницу као и многе друге
дошао је Св. кнез у вратим и многи г. г. чиновници.
За представе припремли су се ови учитељи
архотаџон Филип Радичевић: о користи заната;
Мирко Араговић: о вспоменима; свештеник Мику-
лаш Жардић на питање и одговор: о сушти; Томислав
Ораовић: о користи предавања природних наука
у издавању школских; Радоје Рогачевић: једну
лекциону из читавке са граматиком и Јасмин Бакић
изво се разговара у бројном простору до 4.

Предавњи испити су ве спаште задовољство. Из њих смо се могли ујеврити, колико се највиши учители труде и ради да се сами развијају и предају у науци и предавању, а то им даје јесмћ, да не и ишче школе све боље напредовање.

но, а сада треба да коју проговорити о сваком
настрадалом.

Моје као народни учитељи треба да гледамо не само то како неко научиши нами повјерену дјечу читати и писати или задаћу јакову па и што предмет или чинше љих навист изучити, него треба и то баш у главном да укорељујемо у дјетству воралност, поштовање књада и промајноком уздуго почињаште. Треба да научимо дјете тако ће се помагати према стварјењима на арака себи развијенија. Добе па пр. дјетето од куће своје у школу недорасло, неучено и неизспитано — ње у њеси за њега нови свјет. Ту треба учитељ у првеним па га објазирати ајен-јесом, разговорим и да му ојачим тај његов почвјед. Наши дјеца још док су код куће не научиве шта шта доброта, а распуштености рђавајућих ријечи и т. д. ваде се при њима као обично прићеци, остављеној себи самоста. За то треба одма испочетка од њада почне дајете дознавати у школу викорјемати из њега сваки незванични покрет, а особито ружне ријечи. Треба пазити да неба једно дајете друготим давати кадоме подник-ке: јербо, као што саки личко видно, из тога произвадије вадеће оправе које се често пуша у вијону сваки посљад. Треба добро власничат — учитељ да распити како се које дјетето које иде у школу помагати према родитељима, према стварје-њима и т. д. а на пошто је сазије за то онда треба да са склајују поправљати оно шта не пада. Не може се узети један говор па пр. сијеме у он-ште јербо најесу можда сти једне погрјешке којој треба лознати у каквој је која жени па из оне те и одвраћати. На пр. ако је учитељ дознавати да се једно ајенете не вади добро према својим

је да по смрту радост, што види да учитељи
разнитеју иницијативу посла и другима во-
ристички земаља, похвалио је говорг. Митро-
фана и изјавио је, да не се земаје школа
још све голима глашти.

По спроштку предавању донесе се предлог
о уставному „путујуће учитељске књижиници“,
и закључује се уговори везу, да би на ту сарку
приводила једну суму новца за набавку најбољих
књига, и каште да сваки учитељ са врат поди-
јек пријатеља исту учиније. Усвојено је јед-
ногласно.

У овој сједници обратиле су се учитељи са
хлобом надзориштву, да би израдило код уред-
ника листа „Гласа Црногорца“, да би им магист-
ралски писмо „Гласа Црногорца“, који је приступио био, изјави, да не до-
дати листа сваком црногорском учителју без-
платно.

У суботу 7. Септембра у 9 са. из јутра
адржана је посредна сједница овогодишњег учите-
љског збора: По важности предмета који је до-
датим у расправу узетим она једно од првијест
јеста. Предает је ком је био ријеч у кога је
дојено надзорник Коччићев био је: осмештаје у-
читељског фонда за лекције. Поншто се унапријед
извело, о чему ће се у овој потовој сједници
зборити, дошао је било у исту и више ин-
тељентијских лица, или боље рођа, стручњака,
које је председник збора парочито узимао, да
бидујући у сједницу и потпомагали расправљање
подложеног витиња.

Извејаје даје разјађења о користи и важно-
сти овога фонда, учитељски збор ријеши:

1. Да се уставному вести, који ће постати ико-
нине фонда црногорских учитела“.

2. Сваки учитељ даје голашњи 3% од
своје учитељске плате.

3. Да се отвори скупљање, првога на ту
сједицу.

4. Именован буде одбор који ће изредити
штатут.

5. Именован буде управљајући одбор за о-
ву годину.

Поншто је и о овој сједници учињен првото-
волј. Надзорник Коччићев закључио овогодишњи
збор са именујућим ријечима, којима изражеје своју
радост и задовољство, да ће овај рад могло дојинијети
једину корист и учитељима и народу; захвали
се учитељима на судјеловању у овом раду и
срдчи говор са ријечником: живио кнез Никола I.

ДОГАЂАЈИ У СВИЈЕТУ.

Угарско министарство ишло 7. о. и. сједни-
ци, у којој је расправљано преписачему основу
закона о преустројству управе у Хр-

ватској и Словакији. Угарско министарство
није противно тој основи, те се надају да ће се
исти одмах поднећи цару ради дозволе, да се
предложи сабору на потврду. „П. А.“ исказа, да
не се ова вјест са задовољством примиши у Хр-
ватској.

У кризу чешкога народа појављује се
раздор, који је вождом досад најзадати. Седмо-
рица народнијих заступника, од стране Шандо-
Чеха, ступили су у првачки сабор. Оваквим чином,
раздор који је тварао у чешкој опозицији, разне-
се сада у отворену борбу. Листови мајданчићи
одобравају тај чин, називају га патротичним, оч-
ешују од њега велике користи народу и најод-
судније побјеђују оне, који су још дуже наставна
отпора. Старо-чешки органи напротив израчују, да
су они седморица ступали у сабор издали свој
народ, који се не једно пут изјавио против у-
чешћа у сабору. Ово је истина и доиста се жара-
вона жите поступак седморица и то баш у о-
вом часу, ће се очекују буна и канва промјена у
унутрашњој политици, а тајем више, што је
чудно и помисљати, да ће они седморица моћи
је народу извојити, кад укупна и сложна оп-
позиција највећи мора да постаћи.

У Грчкој ради нареда са краљем о теке, да
се устав промени. Све већине грчке биће се са-
да са тајем питају. Промјеном овог ходе се, да
се пропадне права владајућа. Листови, који су
у саези с Бугарском, јавно тврде, да се са
сајмиштима уставом не може ишићи владати, да Грчка
треба пакетом устава, иначе да пада у сварену
шварџу. Самостални листови противе се овако
јасно и спремају велику опозицију. Израдна скру-
пуштина отворена је и одмах ће предузети ову
ствар.

Западни гардија стачки лист делио је З.
о. и. у изводу писмо цара рускога Дом
Карлоју, у којем цар Александар уједињава
Дом Карлоа са својим синовима, мали да је
Шпанска првачинска револуција и презирањем
наука повјести изгубила своје легитимно место
међу народима Јадрана. Напошадујући један цар,
да престине несреће, које муче Шпанију. Многи
се сумњају о истинитости овога писма, време-
га руске новине још не опровергнуше. За сада
даје му се велика важност и сматра се као удар
Близардовога пактизма, коју руски кабинет у по-
гледу Шпаније никада није прихватио.

— Из Биограда пишу бечко „Новој са-
Преси“ да из Црне горе стиче ујачана вјест,
да се међу кнезом Иваном Гором и албанским војни-
јима води жива превиска забог „Вељут брда“. Ову
„ујачану вјест“ ходе пресци биоградских доносчи-
ни да разјашнију па каже, да ће вељубрдско
пitanje постојије од пошљедњега црногорско-

добријеј учитеља. Овај може довести у свезу
заповед божију о поштовању родитеља и више
примјера из светог писка.

На првог овога треба да поведе учитељ
разговор са дјететом и да ће дозвољи да се оно
непристојно понаша према свештеницима, старе-
шима црквенским и у опште према свијетим
који су од њега годинама стари.

При овако треба да учитељ пажи да веби-
јенцу научно ропству и узимашњу: и у овите
да виши како ће снажити све наше и погрјеше
школскога дјетета па да гледа да још из његовог
издајеј живота искорачише све заснове његове
па да у јесто њих укоријени у дјетету све оно
које је морално и поштено. Власник треба осо-
бито то да иша пред собом да упозна дјетете са
спољним спјетом. Дјетет добија у почетку у шко-
лу кво у неки нови симјет и ту се кроз неко
пријатељство живије живот. Послеје неког времен-
ја дјетет опет из школског живота предаји у јавнији
живот. За то да се дјетете нећи забунију да до-
ђе међу народом, треба сваки учитељ да дјечи
спомињи и да га поучава како ће се, кад дође
међу народом Владати. Ту треба да му напомиње
која треба да се владају у дјекију породицама у
различијем друштвима и у овима при свакој
примјени. Треба му описати храбава, а ожил-
добра друштвна, треба му казати да се човјек о-
пјеје по томе са каквима људима пријеши про-
води. Ако се дјечији обраћом и поштенијем
држава га и други из другог у поштенијем, а ако
дјечији се злаки и са будним стабом владају дје-
ћији га други да и он жара жике бити: за то
да таја треба добије склади с њима да се поче-

т рокира рата, и да је већ доволно чујио каби-
нетни задаљ. и на да је султанова хада
100,000 ф. Црног Гори као највећу штете
да ово влак још постоји. „Но сад је чујо
основана изгледа, већ државници „ујачана вје-
ста“, да не се и тајак смукье за цијело и на-
јадеје са сједија уклонити. Порт се показује вр-
ло миролубив и вакломен, чеку још да добра
сајмиште дјеју недеска не мало до пријеши. О-
сим издава, још ће се мало вакломен, т. ј.
Црног Гори и њено издава и Веље број уустави-
т. У Остобрку бидејуција ствар изразиши“.

Ова „ујачана вјест“ саврешено је непогоди-
та. „Вељубрдско пitanje“ одмах је рађено, о-
но непостоји никако, дакле не може бити издава-
в, ишо је „изве“ превиско о њему. Не
знато даље од када је досавник пресија прво о-
ну „Ујачану вјест“, а време спротив у једној
интереси Биограда и Цетиња досавник биоград-
ски да пиши о стварима црногорским досав-
ни кога да јасно „ујачану вјест“, јер би треб-
ао да биде посаваји ствари љаш. Ово појављу-
јено због тога, што је „вељубрдско пitanje“ по-
чело са спомињати у стваријем, па редом и у
српскоме друштвима. Да се наши листови већај-
е по други пут обновију оваквом „ујачаном вјести“ ипак још и ово издавати. Политика ишо
видео много је заблудији већ да траји „вељ-
убрдско пitanje“ па граници. Оно не троши ив трул ни
пријеје и спаси „црнога“ вељубрдској спремији
ју се иде постојано на сусрет рајешу већи-
кога, овештавардског пitanja издава. Због тога
видео кнеза Николе поде се заузимати расправ-
љањем којевијајија развирија и због тога и не-
ма токвија. А у случају, да се од стране Тур-
ске таква издава, она их рјешава на начин, који
је рјешава предпрошле године једну разви-
рију на Липову.

ЦЕТИЊЕ, 16. Септембра. — Г. Јонић, цар-
пушка конзула дошао је у чуче.

— Италијански консул у Складу каваљер
г. Берло, дошао је првично изједије из Цетиња
и предао Њ. Св. пашом кнезу своју вјеровиту ав-
то-заступник италијански при кнежевском двору. Ка-
вјалер г. Берло бавио се овде четири дана и
вратио се преко Ријеке у Складар.

— Француски консул у Сарајеву г. Де Ви-
јен, посјетио је, на свомо приватном путу, Цети-
ње. На Госпођини дан ишао је вудијевију код
Њ. Св. паше, а у Ујорак одјутовао је олт
преко Котора.

— На Госпођини дан, када је на Цетињу
велика скуп народни збор цркве св. Гошпо-
ђе, имали смо доста гостију са стране. Јесеју у
нашој средини и два људа гости из Хрватске, г.г.

„С ким си такви са“ говори наша народна
пословница.

Даље треба му напоменута да треба да се
пријајају пристојно помаша, стваријега да по-
штује према његовом чину, а с мајчињи и себи
ранији да живи као с браћом и т. д.

Таквији начини учитељи и власникавају
ју школској дјетете начиније од њега не само
у колико је то за нас могуће, узлогов него и по-
штеној већини људи. Ини ишојаји, ижеји, који су по
десет и неколико година одјејали у школу, па су тадаје
ишијојаји и већ било да ишесу у њу и узлови-
ји. Многи се у школи ће се власникавају не ци-
зи тако поквари, да тешко јесту од њих ће об-
јаду, ту они унесу пејсреју као год губава ов-
ца губу у торину.

За то се од стране свакогаја напреднога
педагога препоручује да школа не треба да буде
само учитељије него власникавају, а то за сад
је појавијији за нас може бити. За то и в
јејајаја моја браћа, треба не само научити
јега у колико је могуће и власникави најве-
јијији црногорскијаји, узите у њима ка-
рактери поштени и људиности, а чувати их од
света што је непоштено и неморадно.

Ми, колико је могуће за сада, послије ве-
ће допунити боли, који за наша дјеље, али су у
чињији рукајајији почетни. Радимо им да бије
добро.

Марко Драговић,
учитељ љуговија.

грађ. учитеља Мијош Ратковић и Јосефа Младеновића који је изјесец и по дани путују по Далматини, па су дошли и у Црну Гору. Џеља је највећа аутоглава, да упознају народ и ове стране наше. Дочеканци су у нашој престоници са ердаком предузетничкоту и братом љубављу. Због дужности своје изјесу могао је између него да не сади боравити. Братски су се први у своју доносили. Желило им је сретати пут и да им посјетија Цетиње оставе пријатељске усмености и буде доказ љубави, која склојала нашега брата овде сукрета. Боле изјесобно упознавање у ствару је, да природу сведу међу људима утврди и одложи сајући смеште, које су токе не путу.

— Предаваша у Богдановији и у основније, па ће саслаша изјесек изјесца у Србију. У њему је призив ње са духа.

— Јеванска завод отвора се данас. У прошлјем Помеђењском премију је написано (од трапезине) па Цетињу Турској Садик Алији Беговићу. Кад је уређивана наша граница с Турском, његово је име у Коријане остало за саму нашу границу. Од тога промена, а и прије било је вазда првакији Црној Гори у врио често долазио је на Цетиње. Стари су му били дилдери од Краљеве. Сахарас је са престојном почасти па трошио наше владе. Испртили су га да гроба око 40 Турске што изјесекује усменост, што из Турске, који су се овде досади признали Господњанске земље, међу којима је био сајући и један њега. У спроводу бијеше и један г. сенатор и више другије одличније лица. Приносили Турци, обрадовани овима учешћем, изјескама су вади своју благородност.

КЊИЖЕВНОСТ

„ПАНИЧЕВАЦ“
календар за народ са сликама
за 1875 год.
стапа сино 30 новембра.

Овај календар изјесеције је из штампе и може се видети код подавачних тако и код познатих комисионара. Господија који га желе имати може се што прије на њес обрати. Код већих наручника дајемо 25%, а код мањих 10% робата. Малог извршујемо тачно и брзо.

У Панчеву, о усјековању 1874.
Библијска краћа Јовановића.

Нов календар

„СРПСКИ ЈА“
календар за народ
из првог године
1875
издаје

Мијош Грабовачки
у Земуну
штампарија К. К. Савићева

за који два излоза из штампе, и који ће се добити у Земуну код издавача, и у сваком већем срп. издају, код познатих родољуба и родољупника за растуривање књига.

Садржини је одобрена. I дло. Оште знамен-

ите године, српске знак године, изланета ћедар, богатица сунца, сунце и њење палете и џесец, четири год времена, џесечни четврти, покрет, праз, недокрет, праз, и познати у народу дани, џесечни датуми и враници за циједу годину и да се сјесамо.

II. Сајмови и тргови, (кашари и пијаџе). I. У Црној Гори, 2. у Србији, 3. у Војводини Српској, (Срем, Банат, Бачка), 4. у Троједној краљевини, 5. у Мађарској, 6. глава у Аустрији. — За што војски изјесују? — Српска као Српска и мати. — Њеска општа правила за живот, различито, вјесне, несрелиција и разне џесече заједње.

С овом садржином уздам се даље, да ће и овај као и досадашњи моји календари у публици некрени пријатеља стечи, који ће замести своје пријателске знање. Цијени је за Пријору, Босну и Херцеговину и за ријеђу само два гроба. „Србија“ календар за народ (година VI.) излази 6. новембра Госпођину-дне из штампе.

Земун, о великом Госпођину-дне 1874.

Мијош Грабовачки Србин.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Жене као лечнице у руској војсци)
Главни одбор друштва за лечење болесних и ранjenih војника, вјесно је искри дан и о том. биле жене могле у рату, и у мирно доба по болничним обављали хирургичке највеће после. Одлучено је да могу, те ће се одбор обратити на свеучилишта у Касани, у Харкову, у Одеси, у Кјеву, у Варшави, Лорлату, Петрограду и у Москви, пекаје се осмују на медицинским факултетима столице, а за хирургије онако, како су по грађено столице за привије. Подручнице одбора изјесују се, неки се школским надзорништвима ставе у договоре због ученици.

(Једна ваквоста о папи Пију IX.) У једној књиги која је у Лондону изашла под називом „Proverbial Folk-Lore“ има сlijedeћа аnekdot o папи Пију IX.: „Кад је Пијо IX. доћуо, да се је отац Хјерјентин оженио, усклају. „Сава свеци! Одметник добије је казан у својим кистима руке! Путева господинових није још проникнути.

ИСИРАВАК.

У прошлом броју у Популарку увукло се више штампарских погрјешака. На другој страни у првом ступцу у четвртостој прсти треба „билинографија“ мјесто „билинографија“. На истој страни у другом ступцу у 10 прсти овогога треба „живиши“ мјесто „живили“. а у 22 прсти одозго треба „Казнавач“ мјесто „Казнавац“. На трећој страни у трећем ступцу у трећем стиху треба „излуп“ мјесто „на пук“; у осмом стиху „греба“ мјесто „гроба“. Остале погрјеше дају се јасно поправки у читаву.

НАЈЛЕПШИНИИ НОВАН

у Аустријо-Угарској може се добити во 50/0, 51/2, 0/0, 60/0, и 70/0 из оправе зеље и куће које се под најам издају на више године уз одлату. Ближе условија издаје

„Одјети прометни Завод“ у
и Селешау и Бадкој
(10-6)

ОГЛАС

КОШУЉЕ МУШКЕ. Прса глаука доруђиви, порубци изшарани као пужети, ластићи, дркорези, шупљаке, (саго) и везене са мало и много веза, и најбољи паришак специјалитет за отеж сјет, густ и крој женијадам (дебљину од голог крата ћодни). Од ширине индешог јако као штапиц 1—25, 1—50, 1—75, 2—50, 3 ф. Модне и везене 3, 3—50, 4 ф. Шарене кретон у Одесфору 2—50, 3, 3—50 ф. Од њина и постојана ходавац платна 1—50, 1—75, 2—50, 3 ф. Од њина и постојана румбург. пл. 3, 3—50, 4—50, 5, 6 ф. везене првишке 7, 8, 9, 10 ф. Румбург. гаће њехачке и мађарске 1—25, 1—50, 1—75, 2, 2—50 ф.

ЖЕНСКЕ КОШУЉЕ. Од ширине платна модне и везене 1, 1—26, 1—75, 2, 2—50, 3, 3—50, 4, 4—50 ф. Од њина и постојана ходавац платна. Модне 1—50, 1—75, 2, 2—25, 2—50, 2—75, 3 ф. Богато везене 3, 8—50, 4, 4—50, 5, 6 ф. Од њина руком теква румбург. платна модне 2—50, 3, 3—50, 4, везене 5, 6 ф. са модним уметицима и паришким везоч 7, 8, 9, 10, 11, 12 ф. Спаничице са дугачким руџникима 2, 2—50, 3, 3—50, 4 ф. Везене 5, 6 ф. Кретон реклице са уметицима и везом 1—50, 1—75, 2, 2—50, 3, 3—50, 4, 5, 6 ф. Фризар ограђат 1—50, 2, 2—50, 3, 3—50, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ф. Гаћице са уметицима и везом 1—25, 1—50, 1—75, 2—50, 3 ф. Кошуље за мушку и женску дједу везене, ширине и платне 1, 1—25, 1—50, 1—75, 2, 2—50 ф. Гаћице 1, 1—25,

За трпезу чаршава, којачани дамашке најтеки 2, 3, 4, 5, 6 рије дужине 2, 3, 4, 5, 6 ф. Гарнитуре, чаршаве и за свако по један салас, дамашкој најтеки за 8, 12, 18, 24 лица 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ф. — Солитни и почијара којачани дамашке туџе 5, 5, 7, 8, 9, 10 ф. Мараше румбург. туџе 2, 2—50, 3, 3—50, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ф.

50—45 рије ½ широко добро првад ходавац и румбург. плат. 17, 18, 20, 22, 25, 30, 35, 40, 45, 50, 60 ф.

Јастук од ширине платна клот 1, 1—25, 1—50 ф. Шиникове 2, 2—50 ф. Везене 2—30, 3, 3—50 ф. Од најбољег румбурга. платна клот 1—50, 2, 2—50, 3 ф. Шиникове 2—50, 3, 3—50, 4 ф. Везене 2—50, 3, 3—50, 4, 5, 6, 7 ф. Јоргански чаршава кошта теквојкоја три јастука. Гарнитуре са паришким кунст везом (изложба) даваје јорганске каље и шест јастука на све четири стране везени 125, 150, 175, 200, 250, 300 ф.

Прса за мушки и женске криуље шанце и везене од 50 нов. до 2 ф. Паришак везене 2, 2—50, 3, 4, 5 ф. Широко и уметици везене (Zugehör) за кошуље, сукње, реде, јастуке од 10 нов. до 2 ф. рије. Купци могу својим материјама перво руко и вешеном код везе дати шанце, по најновијим паришким моделима.

Еспан шанец per Nachnahme уљично, вешено, по најбољој фабричној цијени, и по најскупље вагар првак.

Адреса: ALEXANDER STANISCHITS & SIEGFRIED WASH-waren-Fabrikant, Lueg № 1. WIEN.

ХАМБУРШКО-АМЕРИКАНСКО

ПАРАБРОДСКО ДРУШТВО НА АКЦИЈЕ ЗА ДИРЕКТНИ ПРЕВОЗ ПУТНИКА И РОБЕ ИЗМЕЂУ ХАМБУРГА И ЊУ-ЈОРКА.

ПОЛАЗИ СЕ:

Из Хамоније 1. Јула. | Из Тирнисије 15. Јула. | Из Помеганије 29. Јула.
Франције 8. Јула. | Вестфалске 22. Јула. | Холштајна 5. Августа.

ЦИЈЕЛЕ ЗА ПОДВОЗ:

I. вјесто 165, II. 100, III. вјесто 45 њес. тајвјер.

Банка изјешћа за путнике и робу објављава агенција друштва.

Лагут Болт, писацник Вил. Милер
33/34 Адмиралитетска улица у

Хамбургу.

За ЦРНУ ГОРУ поставља смо нашу агенцију на Цетињу.